א) ב"מ עה:, ב) [בכורות מט:], ג) וגי רש"א ר"מ ע"ש,

גליון הש"ם

בתום' מוף ד"ה שלחו כו' דהא בשבת פ' מפנין פרכינן. וכן נכילה דף מ' ע"ל ב"ק דף קטו ע"ל מנהדרין דף ו ע"ב:

הגהות הב"ח

(h) רשב"ם ד"ה אתריה וכו' לאו אורח ארעא למידו: למו אורה אועא למוק. (3) ד"ה ליטבע וכו' ספינתו בנהר הס"ד: (ג) תום' ד"ה (בדף הקודם) שלמו וכו' לס"כ קשה מדקתני רישה הע כל"ל והד"ח עם

מוסף תוספות

א. [ד]אנן סהדי דאינו רוצה שתחול מתנתו לכשיעמוד. תוס' הרא"ש :גיטין עב

רבינו גרשום

הני מילי. דאין לאחר קנין כלום היכא דיהיב שהקנה לראשוז: לאחר שהקנה לראשון: אבל לעצמו. דבעי מיהדר ביה לא דודאי מצי למיהדר ביה: פירשה בין לעצמו בין לאחר. אין לאחר קנין כלום: ההוא. גברא שכיב מרע דיהב מתנה לחד והנו מיניה ולאחר קנין בעי למיהדר ביה: דלא אקנית כדקני אינשי. דלא איבעי לך לאקנויי בקנין והשתא ין לאקנויי בקנין והשתא אין לאחר קנין כלום אפיי לעצמו כדאמ׳ לעיל: האי מתנה דהוה כתוב בה בחיי ובמותא מקנינא ליה האי מתנתא כלומר בין יחיה בין . ימות לאחר מיתה הוא דקני . אבל אי עמד חוזר והאי פה לשטן ולא משום דליקני פהילשטן זכא משום היקני ליה מחיים. מחיים הוא דקאמר ליה דתיחול למיקני והאי דכתוב ביה כו': הלכתא כותי' דרב. דהאי - דקאמר מחיים סימן לחיים: . אמר רבא אי כתב בה מחיים f) סימן לחיים. אי כתב בה בחיים ובמות קנה. (והכי) דהכי משמ׳ מחיים מתחיל להגמר למיקנה אבל אי כתוב בה מחיים ודאי סימז לחיים קאמר. פשיטא סימן לחיים קאמון. פשיטא דהא אמרי נהרדעי הלכתא כותיה דרב דממילא איכא למישמע מינה דלית הלכתא

א) מלשון רבינו כאן משמע מנסון רבינו כהן משמע
שהיה גורס בדברי רבה להיפך
דאי כתיב בה בחיים ובמות
ופלוגתה דרב ושמואל הוא אם כתוב בה מחיים והדבר ל"ע.

כותי' דרבא. מהו דתימא

סבור מיניה הני מילי. דאין לאחר קנין כלום שאם כתב וזיכה לראשון וכתב וזיכה לאחר דראשון קנה לגמרי וכגון שמת שכיב מרע אבל לעצמו יכול לחזור בו אם יעמוד מחליו לא קנה ראשון שלא היה קנין אלא מחמת מיתה: אמר להו רב חסדא בין לאחר בין לעלמו.

ולא דמיא לדרב יהודה אמר שמואל דאמר בידוע שלא היה קנין אלא מחמת מיתה דהתם כתב וקנו אבל הכא זיכה וכתב וקנו דכל כך ודאי לייפות את כחו: ההוא דקנו מיניה. כתב וזיכה וקנו מיניה ורלה לחזור בו כשעמד מחליו: כדמקנו חינשי. שכיב מרע הנותנין לאחר מיתה לדעת שיחזרו בהן אם יעמדו שכותבין או מקנין או כותבין ומקנין אבל אתה כתבת וזכית והקנית דהא ודאי שמואל מודי בין לעלמו בין לאחר. והשתא שמעינן מד' מילי דאמר שמואל בשמעתין דקיימא לןם כוותיה בדיני מתנת שכיב מרע בדלה שייר שיש בה קנין בלא זיכה לו את השטר לא ידענא מאי אידון בה ולא קנה מקבל מתנה אפי׳ מת הנותן דשמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה אבל אם ייפה את כחו בכתיבת השטר או בצוואה דכתב בה וקנינא מיניה מוסיף על מתנתא דא קני המקבל מתנה שבוה לא נאמר לא גמר להקנותו אלא בשטר כו' והוא שמת הנותן אבל אם עמד חוזר דבידוע שלא היה קנין אלא מחמת מיתה ומדרב יהודה אמר שמואל דאוקימנא במייפה את כחו שמעינן ליה להא ושכיב מרע שאמר כתבו ותנו מנה לפלוני ומת כותבין ונותנין לאחר מיתה כדאוקימנא לשמואל במייפה את כחו אבל בלא ייפוי לא קנה דאין שטר לאחר מיתה ואם כתב וזיכה השטר למסרו לזה לראיה וכתב וזיכה לזה השני קנה והדר ביה מראשון והוא שמת ואם עמד חוזר דכל מתנת שכיב מרע בכל הנכסים בלא ייפוי כח בשטר אם עמד חוזר הלכך שני נמי קנה דהדר ביה מקמא אבל אם כתב כתב בה ומגו מרעיה איפטר לבית עולמיה וזיכה וההנה האמר שמואל דהנה המא אמר

> אינו חוזר: ההיא מתנתא. מתנת שכיב מרע במקלת שכתוב בה קנין וקונה לדברי הכל בין עמד בין לא עמד: דהוה כחוב בחיי ובמותי. מתנה זו אני מקנה לך בחיים ובמות. וליכא לאוקמה במתנת בריא דהיכי לימא רב הרי היא כמתנת שכיב מרע למיקני לאחר מיתה והלא אין שטר לאחר מיתה: רב אמר הרי היא כמחנת שריב מרע. למיחני לאחר מיתה ואם עמד חוזר וכ"ש אם מתנת שכיב מרע בכל שהוא בלא שיור דלא קני אלא עד לאחר מיתה: סימנא לחיים. כלומר במות דוקא הוא ומחיים לאו דוקא אלא לסימן טוב לפי שהזכיר מיתתו שלא רצה לפתוח פיו לשטן

לגמרי בין לעלמו בין לאחר ואם עמד

סבור מיניה הני מילי לאחר אבל לעצמו לא אמר להו רב חסדא כי אתא רב הונא מכופרי פירשה "בין לעצמו בין לאחרים ההוא דקנו מיניה אתא לקמיה דרב הונא אמר מאי איעבד לך דלא אקנית כדמקנו אינשי ההיא מתנתא דהוה כתוב בה בחיים ובמות רב אמר הרי היא כמתנת שכיב מרע ושמואל אמר הרי היא כמתנת בריא רב אמר הרי היא כמתנת שכיב מרע מדכתיב בה במות אחר מיתה קאמר ליה והאי דכתיב בחיים סימן בעלמא דחיי ושמואל אמר הרי היא כמתנת בריא מדכתיב בה בחיים מחיים קאמר והאי דכתב ובמות כמאן דאמר מעתה ועד עולם אמרי נהרדעי בחלכתא כוותיה דרב אמר רבא ואי כתיב בה מחיים קנה אמר אמימר ילית הלכתא כוותיה דרבא אמר ליה רב אשי לאמימר פשימא דהא אמרי נהרדעי הלכתא כוותיה דרב מהו דתימא מחיים מודי רב קא משמע לן ההוא דאתא לקמיה דרב נחמן לנהרדעא שדריה לקמיה דר' ירמיה בר אבא לשום ממיא אמר הכא אתרא דשמואל היכי נעביד כוותיה דרב ההיא דאתאי לקמיה דרבא עבד לה רבא כשמעתיה הוה קא מרדא ליה אמר ליה לרב פפא בריה דרב חנז ספריה זיל כתוב לה וכתוב בה ששוכר עליהן או ממען אמרה לימבע ארביה אמעויי קא מטעית לי אמשינהו למניה דרבא במיא ואפי הכי לא איפרק מטיבעא: מתני' לא כתב בה שכיב מרע הוא אומר שכיב מרע הייתי והן אומרים בריא היית צריך להביא ראיה ששכיב מרע היה דברי ר"מ וחכ"א יהמוציא מחברו עליו הראיה: גמ' ההוא מתנתא דהוה כתב בה כד הוה קציר ורמי בערסיה ולא

ועוד דמה שפירש דסיפא דמתני׳ לא מיירי כעין רישא אין נראה כלל דא"כ (ג) דקתני רישא שייר קרקע כל שהוא מתנתו מתנה אפי׳ לא שייר נמי כיון דע"י קנין ובסיפא דקתני לא שייר אין מתנתו מתנה אפילו שייר נמי כיון דליכא קנין על כן נראה יותר כדפרישית וגם מה שפירש ג'ר"ת דמשנתנו מיירי

אליבא דרב בלא קנין משמע שרולה לומר דמתנת שכיב מרע שכתוב בה קנין היינו אפילו בקנין לחוד וגם פירש דבהה קיימה לן כרב כיון דשמואל אמר לא ידענא מה אידון בה אע"ג דבעלמה היימה לן כשמוחל בדיני וקשה אמאי דפסיק לעיל דמתנת שכיב מרע במקלת בעיא קנין ומשני מתניתין בדקנו מיניה א"כ מאי איריא שייר אפי׳ לא שייר נמי דאין נראה כלל שיחלוק רב על פסק הלכה שפסחנו לעיל מתנה דשכיב מרע במקלת בעיא קנין ועוד דאמרי׳ בגיטין פ' התקבל (דף סו.) מכלל דרב הונה סבר מתנת שכיב מרע לה בעיא קנין והא קיימא לן דבעיא קנין ומאי קושיא אי פליג רב הונא על פסק הלכה זה וסבר ליה כרב רביה דהכא °דהא בשבת פ' מפנין (ד' קכת.) פריך על רב הונא מרב רביה דקאמר התם והא רב הונא תלמידיה דרב הוה ורב אית ליה מוקצה ועוד דאמרי בי רב הכא ואמרי בי רב היינו רב הונא כמו שמפרש ר"ת בסוף פ"ק לסנהדרין (דף יו: ושם ד"ה אלא) וגם רש"י סובר כן דהיינו רב הונא היכא

דלא מוכח שהוא רב המנונא: לא כתב בה שכיב מרע כו'. וה״ה נמי דלא כתב בה לשון בריא כדמהלך על רגלוהי בשוקה אלה משום דקתני לריך להביא ראיה שהוא שכיב מרע נקט האי לישנא:

ולא כתב ביה מגו מרעיה איפטר לבית עולמיה. והיורשים היו טוענין שעמד ואף על פי שלא היו טוענין שחזר בו דודאי כיון שעמד מסתמא ודאי חזר בו אע"פ שלא אמר בפירום א והכי משמע בגיטין פרק מי שאחזו (דף עב: ושם) דאמר רב הוגא התם גיטו כמתנתו מה מתנתו אם

עמד חוזר אף גיטו חוזר ופריך ליה מדתנן הרי זה גיטך מהיום אם מתי מחולי זה והלך ועמד בשוק וחלה ומת אם מחמת החולי הראשון מת הרי זה גט ואם לאו אינו גט ואם אמרת אם עמד חוזר הרי זה עמד ומאי קושיא דנהי דעמד והלא לא חזר בו אלא ש"מ דאפי׳ לא פירש שחזר בו יש לנו לומר שחוזר בו ועוד קאמר התם (דף עג.) א"ר אלעזר שכיב מרע שניתק מחולי אל חולי מתנתו מתנה ודוקא ניתק אבל עמד אין מתנתו מתנה אע"פ שלא חזר בו:

כלומר המקום יצילני מחולי זה ולא אמות: הרי היא כמסנס בריא. כאילו לא כתב בה במות ואפי׳ אם עמד אינו חוזר ואפי׳ במתנה בלא שיור דהכא לא לימא שמואל לא ידענא מאי אידון בה דנימא אין שטר לאחר מיתה דהא כתב בה מחיים: מחיים קנה. דמשמע דוקא מעתה התחיל לקנות: דהא אמרי נהרדעי הלכחא כוותיה דרב. גבי בחיים ובמות וה"ה היכא דכתב מחיים: קא משמע לן. דלא שאני לרב בין בחיים למחיים סימנא לחיים: ההוא דאתא לקמיה דר"נ. דהוה כתוב בשטר דידיה בחיים ובמות: לשום טמיא. מקום: אחריה דשמואל. ואע"ג דהלכתא כרב לאו (4) אורחא למידן כרב באתריה דשמואל זיל עביד ליה התם כרב: **כשמעתיה**. דהוה כתיב ביה תחיים וקנה בעל השטר והאשה הפסידה: **וקטרדא ליה.** לותר לא יפה דנתני: א"ל לספריה זיל כסוב לה. שהדין עתה וכתוב בסוף השטר משנה השנויה בב"ת בהשוכר את האומנין (דף עה:) שוכר עליהן או מטען וסימן היה בחוך השטר שלדחות האשה ולהטעותה נתכוין להיפטר ממחלקותה והיא הבינה בדברים והללתו: ליטבע ארביה. תיטבע ספינתו (ב): אטעויי קמטעים לי. בתמיה: אמשינהו למניה. שראום במים להתקיים קללתה בכך: לא איתפרק מעונשה. דאל תהי קללת הדיוט קלה בעיניך [מגילה טו.]. ומהא שמעינן דבין בחיים בין מחיים סימנא לחיים: בותבי' לא כסוב בה שריב מרע. כדקליר ורמי בערסיה וגם לשון מתנת בריא לא נכתב בה כד מהלך על רגלוהי בשוקא שזהו לשון מתנת בריא כדאמרינן בגמרא [קנד.]. ובמסנה בלא שיור מיירי דאמרן ביה [לעיל קמו:] דאינה ממנה שאם עמד חוזר: **הוא אומר שליב מרע הייסי**. וחוזרני בי: **בריא הייס**. ולא תחזור: צריך. הנותן להביא ראיה ששכיב מרע היה באותה שעה וכל זמן שלא יביא ראיה זכה המקבל מתנה דברי ר' מאיר. ובגמרא וקנה, מפרש ראיה במאי וטעמא מאי: **והרמים אומרים רו'**. במרי גווני מיפרשי טעמייהו דרבנן בגמרא _{ושסן}: **המוליא מהבירו עליו הראיה**. לפרם מקבל מתנה ונותן הוי מוחזק בנכסים: גבו' מגו מרעיה איפטר כו'. כך היו רגילין לכתוב מתנת שכיב מרע הנכתבות לאחר מיתתן להודיע שהנכסים הללו נתונין לזה המקבל בצוואת שכיב מרע ומתוך אותו חולי נפטר שלא עמד בינתים ולא חזר בו:

כיה ומחנה הלכה נוז

עין משפמ

גר מצוה

קיח א מיי פ"ט מהלי

סתג עשין פנ טומיים חיית סי רו מעיף יג: קים ב ג תייי שם פייח הלכה יע סתג עשין פב טושייע חיית סיי רנה מעיף ה: קב ד מיי שם פיע הלי כב

סמג עשין פב טור וש"ע ח"מ סי' רנא ס"ב:

רבינו גרשום (המשר) בחיים ובמות מודי רב דקנה קמ"ל דלא: ההוא דאתא לקמיה דרב נחמו. דהוה הכא אתרא דשמואל היא. ולא בעינא להתיר דבריו דגברא רבא הוא: לשום טמיא. מקום דליעבד ליה התם כדרב. דלא קנה [אלא] התם כודב. דלא קנה [אלא] לאחר מיתה דהאי דקאמר מחיים סימן לחיים הוא: עבד ליה כשמעתיה. דאי כתוב בה בחיים קנה: הוה קא טרדא ליה. דקאמרה ליי והא הלכתא כרב דלא קנה והיתה רוצה שיכתוב לה פסק דין שלא קנה: זיל כתוב לה. בקלף אחד: שוכר עליהן או מטע כלומר כתוב לה דברי בעלמא הואיל דמיטרדא בעלמא הואיל דמיטרדא לי כדי שתהא סבורה דזכותה אתה כותב לה כדי שתדחה מעלינו משום כדי שתדחה מעלינו משום דהוה עסוק בההיא משנה בבבא מציעא משום הכי נקט האי לישנא דמטען משום דמטעה לה בדברים בעלמא. והרגישה שמטעה אותה וקללתו שתטבע ספינתו וממונו: אמשינהו. שדא מלבושיו במיא כדי שתתקיים בם קללתה ולא הועיל: ומתני׳ו לא כתב בה. באותה מתנה: שכיב מרע היה שנתנה לה. הוא אמר המקבל אמר בריא היית ומתנת בריא נתתה ואי אתה רשאי לחזור: צריך להביא ראיה לנותן. ששכיב להביא ראיה לנותן. ששכיב מרע היה דברי ר' מאיר. ואין מתנתו מתנה. וחכמים אומרים המוציא מחבירו עליו הראיה ועל המקבל להביא ראיה שבתורת בריא בערסיה. יהב פלוני שכיב מרע לפלוני והיו היתומים אומרים לאחר כך עמד מחליו וחזר בו והמקבל אומר מאומו מולי ומי

מרע נתנה: